

POLITIET

Anmeldt kriminalitet i Oslo politidistrikt, 2019

Oslo politidistrikt, januar 2020
Stab for virksomhetsstyring

Anmeldt kriminalitet, oppsummering av 2019

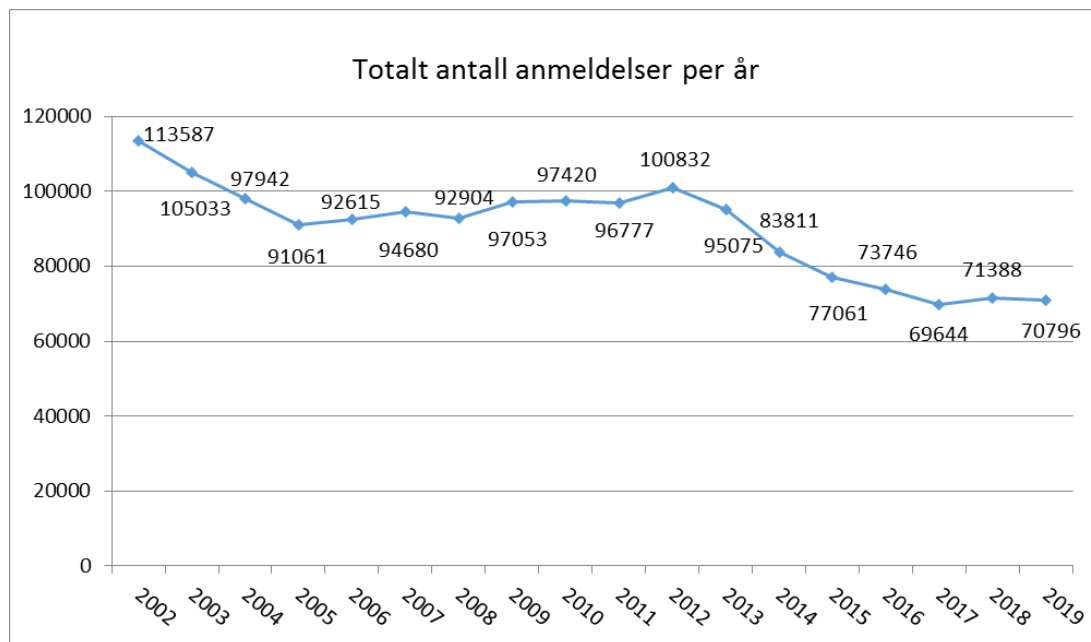
Hovedtrend: Stabilitet og langvarig nedgang

I 2019 ble det registrert 70 796 anmeldelser av lovbrudd med gjerningssted i Oslo politidistrikt, bestående av kommunene Oslo, Asker og Bærum. Antallet er relativt stabilt med de to foregående år.ⁱ

Det er en svak geografisk vridning vestover i gjerningssted for de anmeldte lovbruddene. Antallet anmeldelser er noe redusert i politidistriktets enhet øst (-5 %) og noe økt i enhet vest (3 %), mens antallet i enhet sentrum er stabilt (-1 %).

Antall anmeldelser føyer seg inn i en lengre trend med betydelig reduksjon i anmeldt kriminalitet i politidistriktet, og som startet allerede før årtusenskiftet. Siden 2012 har nedgangen vært på ca. 30 %. I disse årene har befolkningstallet samtidig steget med 11 %. Hovedstadsområdet er imidlertid knutepunkt for et større område og folk i bevegelse, og en betydelig del av lovbrύτεrne er ikke bosatt i distriktet.

Diagram 1: Antall anmeldelser totalt i perioden 2003-2019. Oslo politidistrikt.

Reduksjonen er del av en bredere nedgangstrend i kriminalitet i vestlige land de siste tiårene. Flere faktorer er blitt pekt på internasjonalt som mulig forklaring på nedgangen. Blant disse er digitalisering av sosial samhandling, som endrer enkelte lovbrudds forekomst og modus operandi, samt påvirker antallet lovbrudd som anmeldes og avdekkes.ⁱⁱ

Den samlede registrerte kriminaliteten etter hovedkategorier

I framstilling nedenfor gjengis anmeldelsestall for de siste fem årene, 2014-2019. Anmeldelsene er inndelt i hovedkategoriene av kriminalitet som ble innført da ny straffelov trådte i kraft i oktober 2015.ⁱⁱⁱ

Tabell 1 viser stor grad av stabilitet i antall anmeldelser fra 2018 til 2019 for de fleste typene kriminalitet. Nedgangen totalt tilskrives særlig seksuallovbrudd (-16 %) og økonomisk kriminalitet (-10 %).^{iv} Over de siste 5 år har nedgangen vært stor for blant annet vinnings- og narkotikakriminalitet, mens anmeldte tilfeller av seksuallovbrudd, vold og økonomisk kriminalitet har økt.

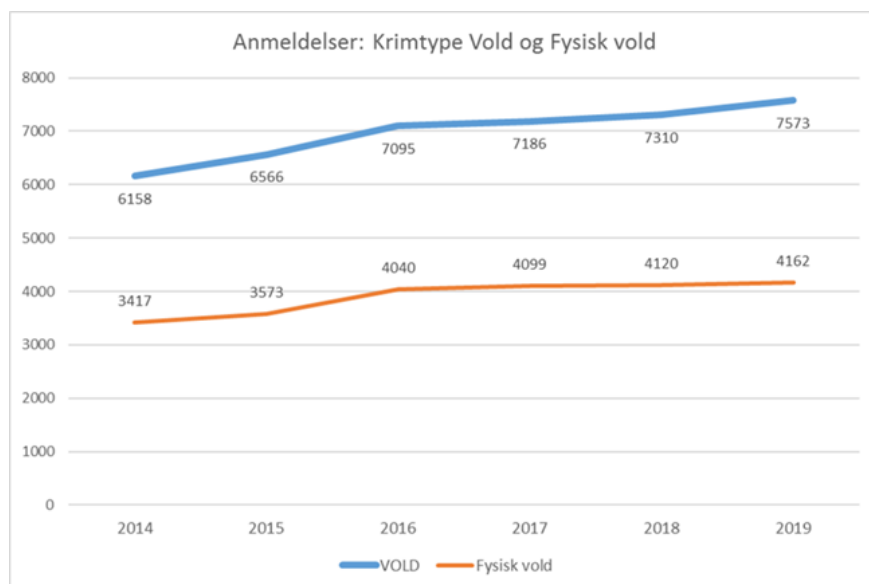
Tabell 1. Antall anmeldelser i de ulike kategorier lovbrudd i Oslo politidistrikt 2014-2019

Kriminalitetstype	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Endring % 2014-19	Endring % 2018-19
ANNEN	11488	10549	9406	8963	9038	9236	-19,6	2,2
ARBEIDSMILJØ	86	105	75	75	98	92	7,0	-6,1
MILJØ	58	51	39	37	54	38	-34,5	-29,6
NARKOTIKA	8634	8052	7618	6930	6524	6277	-27,3	-3,8
SEKSUALLOVBRUDD	665	786	1046	1197	1101	925	39,1	-16,0
SKADEVERK	5719	5472	4986	4971	4589	4417	-22,8	-3,7
TRAFIKK	6901	6720	6514	6042	6377	6256	-9,3	-1,9
VINNING	39780	34321	30592	27530	29085	29472	-25,9	1,3
VOLD	6158	6566	7095	7186	7310	7573	23,0	3,6
ØKONOMI	4322	4439	6375	6713	7212	6510	50,6	-9,7
TOTALT	83811	77061	73746	69644	71388	70796	-15,5	-0,8

Vold

I 2019 ble det registrert totalt 7 573 anmeldelser av kriminalitetstypen Vold, som omfatter både fysisk vold, trusler, tvang mm. Dette var en økning på 4 % fra året før. Økningen følger flere års vekst, slik det framgår av Diagram 2.

Diagram 2: Antall anmeldelser av kriminalitetstype vold i perioden 2014-2019, herunder også fysisk vold. Oslo politidistrikt.

Dermed har voldslovbrudd ikke fulgt den generelle og langvarige nedgangstrenden i anmeldt kriminalitet. Økningen i vold skyldes mer avdekking av familievold og av barn som vitne til vold i familier, samt økning i anmeldelser av trusler og de minst alvorlige formene for vold for øvrig (kroppskrenkelser). Dette er nærmere dokumentert i en voldsrapport fra Oslo politidistrikt i 2019.^v

Tabell 2: Antall anmeldelser av kriminalitetstype vold for årene 2017-2019, herunder de utvalgte lovbruddene fysisk vold, trusler og brudd på vern av offentlig tjenesteperson. Oslo politidistrikt.

	2017	2018	2019	Endring % 2017-2019	Endring % 2018-2019
VOLD	7186	7310	7573	5,4	3,6
Fysisk vold	4099	4120	4162	1,5	1,0
Trusler	1533	1655	1686	10,0	1,9
Vern av off. tjenesteperson	1298	1326	1567	20,7	18,2

Basert på forventede trender i perioden 2018-2021 har politidistriktet vært særlig oppmerksom på mulig vekst i voldelige konflikter i kriminelle ungdomsmiljøer, trusler formidlet på sosiale medier samt hatkriminalitet og vold i høyreekstreme miljøer. Det har også vært en spesiell innsats mot voldelige konflikter mellom gjenger og unge i risikozonen, særlig i innsatsområdet i Oslo sør.

I 2019 ble det registrert 4 drap. Alle ofre var kvinner med relasjon til antatt gjerningsperson. Man må tilbake til 1994 for å finne et like lavt antall, også den gang var dette uvanlig lavt. Første del av 2000-tallet varierte antallet drap mellom 10-15 per år, for så å variere mellom 5-10 etter 2015. Det er umulig å avgjøre om det lave antallet drap i 2019 er tilfeldig eller indikerer utviklingen framover.

Et av drapene i 2019 skjedde vest i politidistriktet i august, i forkant av et terrorforsøk. En ung mann drepte sin adoptivsøster og tok seg deretter til en moské i Bærum, utstyrt med skytevåpen. Tilstedeværende personer forhindret mannen fra å utøve fatal vold. Gjerningspersonen framstod som motivert av rasisme og høyreradikal ideologi formidlet i digitale nettverk.

Samtidig med det lave antallet drap i 2019 var det 30 drapsforsøk. Dette er noe høyere enn gjennomsnittet (18,8) per år i perioden 2013-2018. Blant drapsforsøkene handlet noen anmeldelser om samme hendelse, blant annet 7 anmeldelser fra oktober da en ambulanse ble kapret og kjørt på en særdeles risikofyllt måte.

En av typene vold som økte fra 2018 til 2019 er den som rammer offentlig tjenesteperson inkludert politi (+ 18 %). Slike lovbrudd omfatter både fysisk hindring, forulemping, trusler og fysisk vold. En voldsundersøkelse produsert av Oslo politidistrikt i 2019 viste at slike anmeldte hendelser mot politiet primært fant sted i sentrumsområdet.

Personer under 18 år har de senere år utgjort en gradvis større andel av de mistenkte i anmeldt vold. Økningen i anmeldelser av fysisk vold fra 2018 til 2019 tilskrives i sin helhet vold med unge gjerningspersoner, mens det er nedgang i anmeldelser med eldre mistenkte.

Første halvår 2019 var preget av mange anmeldelser av vold, trusler og ran med kniv involvert. Flere av disse handlet om konflikter mellom unge personer, hvorav mange med belastet bakgrunn og tilknytning til narkotikamarkedet. Systematisk politiarbeid bidro til at antallet avtok utover året. Ved utgangen av 2019 var det likevel et noe høyere antall *trusler* med kniv/stikkvåpen enn i 2018, og økningen var 13 %.

Noen av hendelsene med våpen involvert var relatert til det illegale narkotikamarkedet. Her er indre justis med voldelige oppgjør og trusler et kjent fenomen. I noen tilfeller var digital kommunikasjon med på å få konflikter mellom grupper til å eskalere. Økonomiske motiver lå ofte til grunn for ran med kniv eller skyte- og slagvåpen, men også gruppefølelse og markering av status framsto som faktorer av betydning.

Økonomisk motivert kriminalitet

I 2019 ble det registrert 29 472 anmeldte vinningslovbrudd med gjerningssted i Oslo politidistrikt, og dette er relativt likt med 2018. Antallet anmeldelser har vært relativt stabilt de siste tre år, men siden 2014 har antallet anmeldelser blitt redusert med rundt 10 000 (-26 %).

Diagram 3: Antall anmeldelser av kriminalitetstype vinning i perioden 2014-2019. Oslo politidistrikt.

Over lengre tid har det vært betydelig nedgang i anmeldt vinningskriminalitet. Dette har bidratt sterkt til den generelle nedgangstrenden i registrert kriminalitet fra årtusenskiftet av, og har dempet den typiske storbyprofilen på kriminaliteten i politidistriktet. I de siste 3 årene har trenden vært stabilitet.

Bak stabiliteten har det vært forskjellig utvikling for ulike typer vinningslovbrudd. Samtidig med vekst i anmeldelser av sykkeltuveri, butikktuveri, tyveri fra person og fra bolig, har tyveri fra bil og andre kjøretøy blitt redusert etter 2017. Det har også vært en bekymringsfull økning siste år i antallet anmeldte ran (5 %), primært personran.

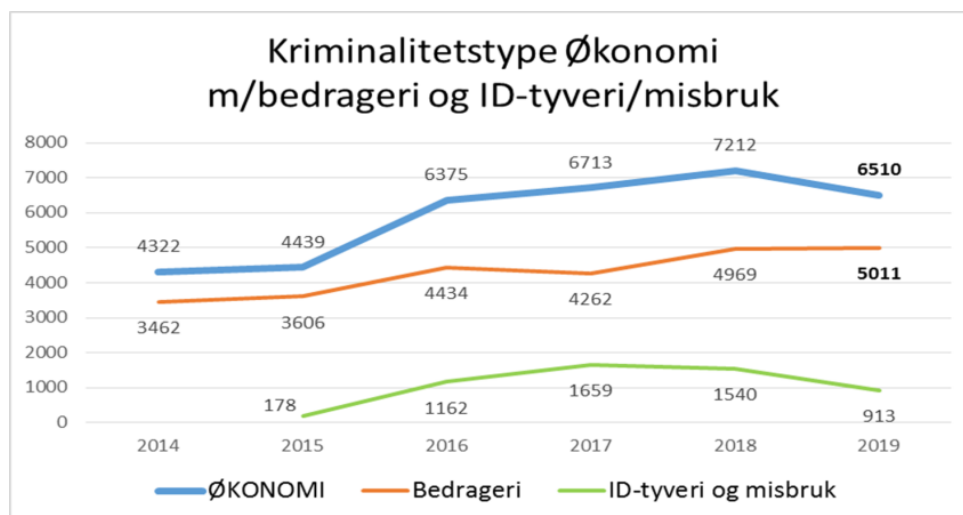
Samtidig med stabiliteten i vinningslovbrudd var det i 2019 en betydelig nedgang i økonomisk kriminalitet. Fra 2018 var nedgangen på -10 %, men i 2018 var da også antallet anmeldelser av økonomisk kriminalitet rekordhøyt. Fra og med 2015 til 2019 var det en betydelig økning på 51 %.

Tabell 3: Antall anmeldelser av kriminalitetstype vinning for årene 2017-2019, herunder utvalgte lovbrudd. Oslo politidistrikt.

	2017	2018	2019	Endring % 2017- 2019	Endring % 2018- 2019
VINNING	27530	29085	29472	7,1	1,3
Ran	383	373	402	5,0	7,8
Tyveri (inkl grovt) fra person	8119	8740	8810	8,5	0,8
Gr. tyveri fra bolig	468	392	504	7,7	28,6
Tyveri (inkl grovt) fra bil o.l.	2722	2337	2073	-23,8	-11,3
Butikktyveri	5500	5663	5856	6,5	3,4
Sykkelttyveri	4120	4888	5088	23,5	4,1

Politidistriktet har forventet slike svingninger i antallet anmeldelser av økonomisk kriminalitet. Digitalisering gir et spekter av nye, digitale former for bedrageri, som i varierende grad anmeldes og avdekkes av politiet. Iblant avdekkes store kompleksser.

Diagram 4: Antall anmeldelser av kriminalitetstype økonomi, herunder bedrageri og ID-tyveri og -misbruk. Oslo politidistrikt 2014-2019.

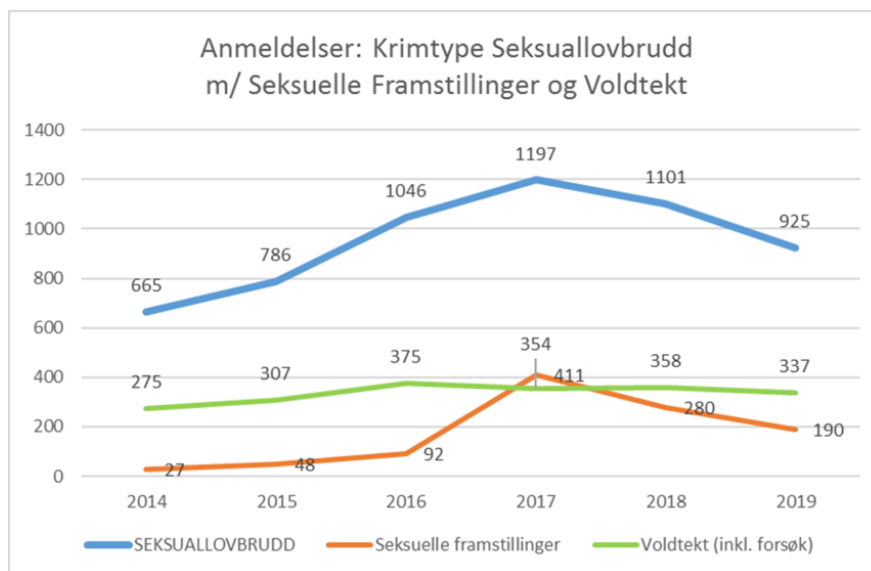
Nedgang i anmeldte ID-tyverier og -misbruk etter 2017 er påvirket av prioriteringer og arbeidsdeling mellom politienheter i etterforskning av digitale bedragerier. Antallet påvirkes også av blant annet finansnæringen anmeldelsespraksis. Også framover forventes bevegelser i antallet anmeldelser.

Seksuallovbrudd

Fra 2018 til 2019 ble antallet anmeldelser av seksuallovbrudd redusert med 16 %. Totalt var det imidlertid en økning på 39 % i antall anmeldte seksuallovbrudd fra 2014 (665) til 2019 (925). Høyeste antall anmeldelser var det i 2017.

Den generelle utviklingslinjen i det totale antallet anmeldte seksuallovbrudd de siste fem årene følger mønsteret som gjelder anmeldelser av ulovlige seksuelle framstillinger. Disse økte betydelig fra 27 i 2014 til 411 i 2017, for deretter å synke til 190 i 2019.

Diagram 5: Antall anmeldelser av kriminalitetstype seksuallovbrudd, herunder seksuelle framstillinger og voldtekt. Oslo politidistrikt 2014-2019.

Antallet anmeldelser av seksuelle framstillinger påvirkes sterkt av politiets avdekking av komplekser som gjelder digital spredning av overgrepsmateriale. Politiets prioriteringer i ressursbruk påvirker avdekkingen. Av denne grunn forventes betydelige og raske variasjoner i antallet slike anmeldelser også framover. Den reelle utviklingen i slike overgrep virker økende, men er usikker.

De senere års vekst i digitale plattformer for dating og utveksling av seksualiserte bilder er blant faktorene som påvirker handlingsforløpet forut for seksuelle overgrep. #meetoo-bevegelsen kan ha påvirket anmeldelsestilbøyeligheten. Imidlertid har antallet anmeldelser av voldtekt (inkl. forsøk) vært relativt stabilt i perioden 2014 til 2019, varierende mellom 275 og 375. De 337 anmeldelsene i 2019 er tilnærmet likt gjennomsnittet for de 5 foregående årene (334).

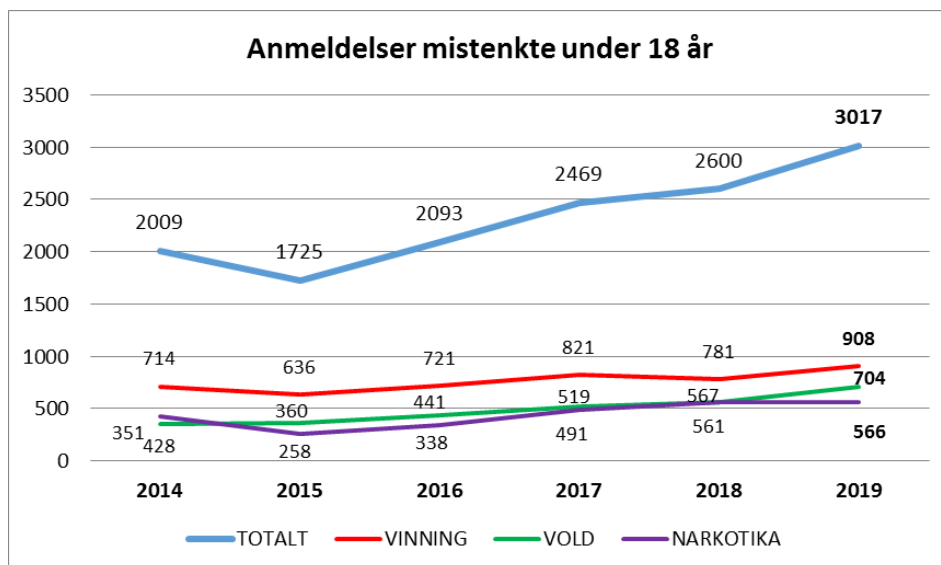
Barne- og ungdomskriminalitet

I 2019 ble det registrert 3017 anmeldelser med mistenkt person under 18 år. Dette var en økning på 16 % fra 2018. Antallet har vært økende etter 2015 (1725). Gjerningssted for lovbruddene med slike unge mistenkte fordelte seg relativt jevnt mellom distriktets geografiske enheter sentrum (37 %), øst (32 %) og vest (30 %).

Økningen i anmeldelser med unge mistenkte i 2019 gjaldt alle kriminalitetstyper, bortsett fra narkotika som styres av politiets prioriteringer og kontrollvirksomhet.

I 2019 har politidistriktet jobbet aktivt forebyggende mot en forventet økning i alvorlig vinning og voldskriminalitet med unge gjerningspersoner. Fattigdom, økt marginalisering og unges deltakelse i flyktige nettverk knyttet til det turbulente gatesalget av narkotika er blitt pekt på som negative påvirkningsfaktorer. I tillegg kommer rask eskalering av konflikter i kommunikasjonen på sosiale medier.^{vi}

Diagram 6: Antall anmeldelser med mistenkt person under 18 år totalt og for kriminalitetstype vinning, vold og narkotika. Oslo politidistrikt 2014-2019.

For voldskriminaliteten handlet økningen i 2019 om både fysisk vold og trusler. Størst økning var det for krenkelser av offentlige tjenestepersoner, som fra 2018 var på 33 %.

Tabell 4: Antall anmeldelser med mistenkt under 18 år årene 2017-2019 av kriminalitetstype vold, herunder de utvalgte lovbruddene fysisk vold, trusler og brudd på vern av offentlig tjenesteperson. Oslo politidistrikt.

	2017	2018	2019	Endring % 2017-2019	Endring % 2018-2019
VOLD	519	561	704	35,6	25,5
Fysisk vold	305	323	397	30,2	22,9
Trusler	119	132	161	35,3	22,0
Vern av off. tjenesteperson	86	104	138	60,5	32,7

Antallet ransanmeldelser med mistenkte under 18 år økte med 51 % fra 2017 til 2019. Økningen fra 2018 (18 %) omhandlet mistenkte under 15 år.

Tabell 5: Antall anmeldelser med mistenkte under 18 år for årene 2017-2019 av kriminalitetstype vinning, herunder de utvalgte lovbruddene butikkyveri og ran. Oslo politidistrikt.

	2017	2018	2019	Endring % 2017-2019	Endring % 2018-2019
VINNING	821	781	908	10,6	16,3
Ran	75	96	113	50,7	17,7
Butikktyveri	622	538	583	-6,3	8,4

Fra 2018 til 2019 økte også anmeldelsene med mistenkte under 18 år som gjaldt «Annen» kriminalitet, bl.a. ordensforstyrrelser, bevæpning på offentlig sted og brudd på utstedt forbud. Forekomst av slike anmeldelser gjenspeiler politiets tjenesteutøvelse og kontrollvirksomhet.

I den offentlige debatten i 2019 ble det særlig uttrykt bekymring for utviklingen i ungdomsmiljøer og gjenger øst i politidistriktet. Utgangspunktet var alvorlige hendelser på våren av vold med kniv, og senere på året var det flere samtidige tilfeller av mulig påsatte bilbranner. Antallet anmeldelser av vold med kniv sank utover våren, og en analyse av bilbrannene konkluderte med at det ikke kunne identifiseres klare utviklingstrender innen de geografiske enhetene. Bilbranner var i mange tilfeller utløst av tekniske årsaker, og mulig påtente bilbranner virket som oftest motivert av forsikringsbedrageri eller andre personlige motiv. Bilbrannene framstod ikke som et uttrykk for stedsspesifikk sosial uro.

Bekymringen for utviklingen av ungdomskriminalitet øst i politidistriktet har samtidig et grunnlag i en betydelig økning i antall mistenkte. Fra 2018 til 2019 steg antallet mistenkte under 18 år bosatt i enhet øst, med 20 %. Mange var mistenkt for alvorlige lovbrudd som vold og ran. Økningen i antallet unge lovbrøyttere var enda større i enhet vest (37 %). Antall anmeldelser med gjerningssted i enhet vest steg med 55 %, men var stabilt i enhet øst. I enhet sentrum økte de med 9 %.

I 2019 ble 224 personer under 18 år registrert med fire eller flere straffbare forhold i Oslo politidistrikt, en økning på 14 % fra 2018 (197). Drøyt halvparten av de særlig aktive unge hadde bosted i Enhet øst, men i 2019 var økningen i antallet størst i Enhet vest (kommunene Asker, Bærum og vestlige del av Oslo). De 224 unge personene sto bak nærmere halvparten av alle de anmeldte straffbare forholdene blant mistenkte under 18 år i 2019.

Det er ingen ensartet lovbruddsprofil på de unge som er registrert med fire eller flere lovbrudd i løpet av 2019. Noen registreres for flere mindre alvorlige lovbrudd, som f.eks. flere naskerier på et kjøpesenter. Noe av veksten vest i politidistriktet kan trolig tilskrives ny anmeldelsespraksis overfor naskeri fra vekterselskapers side. For andre unge handler lovbruddene om en rekke alvorlige enkeltstående ran og voldstiltfeller begått gjennom hele året.

Av de 224 unge som begår gjentatt kriminalitet hadde 179 (80 %) norsk statsborgerskap og 165 (74 %) var født i Norge. Både blant utenlandske statsborgere og utenlandsfødte var flest fra Somalia, henholdsvis 14 og 15 personer.

Straffesaksbehandlingen

Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden for oppklarte saker ved Oslo politidistrikt var på 98 dager i 2019, mot 100 i 2018. Oppklaringsprosenten for det samlede antallet saker var ved utgangen av 2019 på 38,9 %, mot 39,0 % ved utgangen av 2018.

Etter visse utfordringer i straffesaksbehandlingen under tilpasning til nærpolitireformen, nærmer politidistriktet seg nå status i restanser fra tiden før omorganiseringen. Restanser viser til anmeldelser som ikke har blitt påtaleavgjort innen 3 måneder. Ved årsskiftet 2019/2020 var det 4990 restanser. Antallet var da redusert med -25 % fra samme tidspunkt året før, og med -28 % fra utgangen av 2017, året for omorganisering.

ⁱ Kilden: Straffesaksregisteret (Strasak), som omfatter anmeldelser uavhengig av avgjørelse i saken. Skrevet er utarbeidet av analytikerne Sætre og Hofseth ved Stab for virksomhetsstyring.

ⁱⁱ Faktorer er nærmere beskrevet i politidistriktets siste Trendrapport for perioden 2018-2021, bla: Mer målrettede, problemorienterte politimetoder, digitalisering av betalingsformer og kontanter, bedre teknologisk sikring av verdier, vekst i utdanningssystemer som integrerer og engasjerer unge, bedre integrering i arbeidsmarkedet, ny vitalitet til utslåtte bydeler gjennom innvandring. Se: Sætre, M. & Hofseth, C. & Kjenn, B.L. (2018): Trender i Kriminalitet 2018-2021. Digitale og globale utfordringer. Oslo Politidistrikt.

ⁱⁱⁱ Lovbrudd gis koder (statistikkgrupper) som grupperes til ulike kriminalitetstyper. Etter ny straffelov av 01.10.15 kom det nye statistikkgrupper som gjorde at samme handling sorterer under ulike kriminalitetstyper avhengig av om gjerningstidspunktet var før eller etter innføring av ny lov.

^{iv} Et lite antall anmeldelser av miljøkriminalitet gjør at små endringer i antall gir store prosentvise utslag.

^v Sætre, M. & Hofseth, C. (2019): Anmeldt vold i storbyområdet: Antall og innhold. Stab for virksomhetsstyring, Oslo politidistrikt. Se kapittel 2.1: Utviklingstrekk i anmeldelsesstatistikken.

^{vi} Se Trendrapporten 2016-2021 (jf note ii), kapittel 18.1.3 og Sammendrag.